

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/257/2018
Identifikačné číslo spisu:	1107205981
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1107205981.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. P. P., bývajúcej v W., N. XX, zastúpenej advocatius s. r. o., so sídlom Palackého 12, Bratislava, proti žalovanej Československej obchodnej banke, a.s., so sídlom Žižkova 11, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ECKER - KÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Nám. M. Benku 9, Bratislava, o určenie, že záložné právo nie je, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 17 C 51/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. februára 2018 sp. zn. 8 Co 569/2014, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. februára 2018 sp. zn. 8 Co 569/2014 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. októbra 2013 č. k. 17 C 51/2007-1417 určil, že záložné právo zapísané na Liste vlastníctva č. XXXX, vedeným Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, okres W. G., obec W. - m. č. X. P., katastrálne územie X. P. podľa V-2485/2002 zo dňa 27.11.2002, ako záložné právo na rozostavanú stavbu na parc. č. XXX/XX (parcela registra „C“ zastavané plochy a nádvoria o výmere 660 m²), XXX/XX (parcela registra „C“, zastavané plochy a nádvoria o výmere 28 m²), v prospech Československej obchodnej banky, a.s., IČO: 36 854 140, predtým ISTROBANKA, a.s., IČO: 31 331 491,

- v časti bytu č. XX, vchod N., nachádzajúceho sa na 5. p. bytového domu N. XX, XX, XX, so súp. č. XXXX, stojacom na pozemkoch registra „C“ parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 660 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 812 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 909 m², s podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckym podielom k pozemku XXXXX/XXXXXX,
- v časti garáží č. XXX, vchod N., nachádzajúcich sa na 1. p. bytového domu N. XX, XX, XX, so súp. č. XXXX, stojacom na pozemkoch registra „C“, parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 660 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 812 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 909 m², s podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckym podielom k pozemku XXXX/XXXXXX,
- v časti skladových priestorov č. XXX, vchod N., nachádzajúcich sa na 1. p. bytového domu N. XX,

XX, XX, so súp. č. XXXX, stojacom na pozemkoch registra „C“, parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 660 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 812 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 909 m², s podielom priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu spoluvlastníckym podielom k pozemku XXX/XXXXXX, všetko zapísané na tom istom Liste vlastníctva č. XXXX, vedeným Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, okres W. G., obec W. - m. č. X. P., katastrálne územie X. P., neexistuje (nie je). Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy konania na účet právneho zástupcu žalobkyne vo výške 41.513,22 Eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodol tak na základe zisteného skutkového stavu, s tým, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na predmetnom určení. Pokiaľ ide o žalovanej namietaným nedostatkom aktívnej legitimácie, tento argument považoval za nedôvodný. Uviedol, že vykonaným dokazovaním mal preukázať, že Zámocká spoločnosť, a.s., nikdy nebola výlučným vlastníkom rozostavanej stavby. Takisto skúmal otázku možnosti čiastočnej neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva a dospel k záveru, že do úvahy neprichádza platné zaťaženie nehnuteľností prislúchajúcich iba Zámockej spoločnosti, a.s. v zmysle Zmluvy o výstavbe. Argumentáciu žalobkyne vyhodnotil v otázke poskytnutia finančných prostriedkov na základe úverovej zmluvy, ako nedôvodnú. Konštatoval, že neexistujú dôvodné pochybnosti o tom, že finančné prostriedky boli skutočne právnym predchodcom žalovanej poskytnuté Zámockej spoločnosti, a.s.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. februára 2018, sp. zn. 8 Co 569/2014, na odvolanie žalovanej zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol. Rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Uviedol, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie nie je vecne správny z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že nakoľko záložné právo k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobkyne bolo platne zriadené a existuje aj v súčasnosti, žaloba nie je podaná dôvodne, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie preto podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

3. Proti vyššie uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila podľa § 420 písm. e) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Porušenie jej práva v zmysle § 420 písm. e) CSP malo spočívať v tom, že JUDr. Harvancová rozhodovala o identickom záložnom práve v inom spore na súde prvej inštancie a tak sa oboznámila s listinnými dôkazmi ešte predtým ako sa stala členkou senátu 8 Co rozhodujúceho v predmetnom odvolacom konaní, čím bol ovplyvnený a deformovaný mimoprocesný spôsob zisťovania skutkového stavu tejto sudkyne. Namietala preto, že v odvolacom konaní nerozhodoval zákonný senát v zmysle rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave pre rok 2018 a ani nestranný súd, nakoľko rozhodovala vylúčená sudkyňa, ktorá ako sudkyňa súdu prvej inštancie rozhodovala v identickom konaní, ktoré bolo skončené na Okresnom súde Bratislava I rozsudkom č. k. 8 C 14/2009-2422 z 15.6.2015 a teda rozhodovala o identickom záložnom práve. JUDr. Harvancová tak ako členka odvolacieho senátu 8 Co vyslovila svoj právny názor ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu v obdobnom konaní (§ 420 písm. e) CSP). Takisto odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, čím bol založený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Namietala uvedenú vadu odvolacieho konania, ktorú odôvodnila nezákonným postupom odvolacieho súdu, nezákonnosťou, zmätočnosťou a nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia. Tvrdila, že odvolací súd nedostatočne zistil rozhodujúce skutkové okolnosti. Súd nemôže rozhodnúť na základe stavu, ktorý nebol preukázaný v konaní alebo neexistuje. Podľa názoru dovolateľky pochybenia odvolacieho súdu zakladajú dôvod na vyslovenie porušenia jej práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, čl. 36 ods. 1a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, keďže krajský súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania a vykonané dôkazy hodnotil odlišne, svoje rozhodnutia založil na takých dôkazoch (Zmluva o dielo z 15.6.2001), ktoré boli nezákonné a ktoré mali podstatný vplyv na ustálenie právneho názoru odvolacieho súdu v prerokovanom spore a teda mali vplyv na nespravodlivé rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd namiesto nariadenia pojednávania po piatich rokoch od rozhodnutia súdu prvej inštancie, iba oznámil verejné vyhlásenie napadnutého rozsudku na úradnej tabuli súdu a následne vyhlásil na verejnom zasadnutí napadnuté rozhodnutie. Podľa jej názoru preto v dôsledku nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práv na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP. Ďalej

namietala ešte nesprávne posúdenie hmotnoprávných otázok, ktorá skutočnosť zakladá dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol, súhlasila s rozhodnutím odvolacieho súdu a žiadala náhradu trov odvolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 CSP] po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, ale existenciu vady v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP nezistil.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, ktorá vymedzuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia a ktorú je potrebné vzhľadom na narušenie princípu právnej istoty strán, o ktorých veci sa už právoplatne rozhodlo, vykladať reštriktívne (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 59/2017, sp. zn. 5 Cdo 145/2016, sp. zn. 8 Cdo 107/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 144/2017, sp. zn. 1 Cdo 137/2016 a tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

7. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Pokiaľ ide o namietanú vadu konania podľa § 420 písm. e) CSP existenciu tejto vady v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia dovolací súd nezistil. Dovolateľka v dovolaní namietala, že v odvolacom konaní rozhodovala vylúčená sudkyňa JUDr. Mariana Harvancová, ktorá rozhodovala na súde prvej inštancie v inej obdobnej veci, pričom podľa jej názoru ten istý predmet sporu je daný aj vtedy, ak v konaní ide o nárok, ktorý je vyvođený z rovnakých skutkových skutočností. V zmysle ustanovenia § 49 ods. 2 CSP je vylúčený i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie. Z obsahu spisu je zrejmé, že JUDr. Harvancová neprejednávala a ani nerozhodovala spor žalobkyne a žalovanej na súde prvej inštancie a teda ak rozhodovala predmetný spor na odvolacom súde nebola vylúčenou sudkyňou s poukazom na Rozvrh práce Krajského súdu v Bratislave pre rok 2018. Ak rozhodovala iný spor v obdobnej veci nezakladá to jej vylúčenie v zmysle § 49 ods. 2 CSP).

11. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a

právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f) CSP je relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý má možnosť jej aktívnej účasti na konaní (napr. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 52/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. V súvislosti s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska princípu spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, hodnovernosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť sa však dovolací súd v časti odôvodnenia dôvodov v bodoch 11. až 15. rozsudku odvolacieho súdu, vedúcich k zamietnutiu žaloby stotožnil s námietkami a argumentáciou dovolateľky. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že nakoľko záložné právo k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobkyne bolo platne zriadené a existuje aj v súčasnosti, žaloba nebola podaná dôvodne. V tomto smere mal odvolací súd nariadiť pojednávanie (§ 385 ods. 1 CSP), kde mal zopakovať, resp. doplniť dokazovanie a nielen prehodnotiť skutkový stav. (Vid' bod 14. rozhodnutia krajského súdu). Odvolací súd sa odchýlil od skutkových zistení súdu prvej inštancie a preto mal doplniť dokazovanie, resp. nemohol iba na základe dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie dospieť k iným skutkovým zisteniam bez toho, že by tieto dôkazy nezopakoval a potom rozhodol pokiaľ ide o právne posúdenie sporu inak. Je nepripustné, aby odvolací súd bez zopakovania týchto dôkazov tieto dôkazy iba prehodnotil. (§ 383, § 384 ods. 1, 2 CSP).

14. Navyše požiadavka, aby rozhodnutie bolo riadne odôvodnené, patrí medzi základné atribúty spravodlivého procesu. Jej účelom je medziiným zabezpečiť transparentnosť, legitimitu a kontrolovateľnosť súdneho rozhodovania.

15. Podstaty a zmyslu stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 3. decembra 2015, R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“ sa zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

16. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

17. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu zmätočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP).

18. Dovolací súd uvádza, že nemohol prihliadať na vyprodukované dôkazy a podania procesných strán

po podaní dovolania (§ 430 CSP).

19. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. (§ 449 ods. 1 CSP).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.